

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пенка Илиева Марчева

(ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“),

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

(Методика на обучението по музика)

в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“,

област на висше образование 1. Педагогически науки,

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по

(Дидактика на обучението по музика, Методика на обучението по музика,

Задължително пиано),

обявен във ФНОИ към СУ „Св. Климент Охридски“

Кандидат: гл. ас. д-р Ралица Емилова Димитрова

1. Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ е обявен в Държавен вестник, бр. 32 от 09.04.2024 г. Единственият кандидат е гл. ас. д-р Ралица Емилова Димитрова. Съставът на научното жури е утвърден със заповед № РД-38-271/03.06.2024 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“. На своето първо заседание той определи председател, двама рецензенти и членовете, които да изготвят становища, следващи срокове по процедурата, както и дата на второто заключително заседание.

По отношение на процедурата за провеждане на конкурса до момента са спазени всички изисквания, посочени в националните и вътрешноуниверситетските нормативни документи.

Представената от кандидата справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и допълнителните университетски изисквания в СУ отговаря на изискуемия минимум, но

предполага някои уточнения, които по групи показатели в съответното професионално направление 1.3. са следните:

Група показатели А – 50 т.;

Група показатели В – 100 т.: приемам този показател с особено мнение относно съдържанието на публикацията, включена в него, като аргументите за това ще изложа в параграф „Описание на научните трудове“.

Група показатели Г - 220 т. (при необходими 200) като е необходимо да се отбележи, че две от студиите, които са отпечатани, както и третата, която е под печат, са включени в съдържанието на Годишник, книга Изкуства, СУ "Св. Климент Охридски", ФНОИ.

Група показатели Д – 80 т. (при необходими 50);

При необходим брой точки 400, кандидатът представя за участие в конкурса изпълнение на наукометричните показатели с 450.

2. Данни за кандидата

Ралица Емилова Димитрова завършва средното си образование в НУИ „Панайот Пипков“ – гр. Плевен със специалност пиано. Придобива ОКС „Бакалавър“, а след това и „Магистър“ със същата специалност в НМА в периода 2007 - 2012 г. Успешно се дипломира и във втора магистърска програма „Педагогика на обучението по музика“, която пряко кореспондира с настоящия конкурс, също в НМА. В периода 2014 - 2017 г. е докторант в СУ „Св. Климент Охридски“ в ПН „Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по музика)“. Получава научна и образователна степен „доктор“ след успешно защитена дисертация на тема: *„Музикално интегративни функции на системата на методите на обучение“*.

Преди да заеме академичната длъжност „главен асистент“, Ралица Димитрова е работила като учител по музика в сферата на общото образование,

редактор по музика в ИК „Анубис“ и учител по пиано в читалищна институция.

В периода 2008-2012 г. участва международни майсторски класове в Гърция и Израел, печели редица национални и международни награди като пианист. В последните четири години продължава участието си в майсторски класове и е включена като член на жури в различни конкурси, което е доказателство за нейната развиваща се професионална експертиза.

3. Описание на научните трудове

Списъкът с научните публикации съдържа две монографии – една, представена като основен хабилитационен труд, и втора, която е по защитена докторска дисертация. Включени са също три студии, от които една е под печат, както и 10 статии и доклади в различни издания. Не се рецензира публикация №16: *Димитрова, Р., В. Караатанасов, Дидактика на музикалното изкуство I-IV клас, част първа, ISBN:978-954-9369-58-8, ЗИП, София, 2022*, тъй като е в съавторство. По смисъла на т.6 от Допълнителните разпоредби към Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ при публикации с повече от един автор, за да се зачита труда, съответният автор трябва да има самостоятелно определен стандартни страници, „доказани с разделителен протокол“.

Публикациите на гл. ас. Ралица Димитрова могат да бъдат разделени в следните научни области, които пряко кореспондират с ПН на обявения конкурс:

- Методика на обучението по музика
- Университетска подготовка на учителите, преподаващи музика

Представената като хабилитационен труд книга „Дидактика на музикалното изкуство“ – част втора - 1. – 4. клас има по-скоро характер на учебник, отколкото на монографично изследване. Заглавието на книгата,

съдържанието, разгърнато в теми, са факти, които доказват това твърдение. Според определението в допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ „монография“ е публикувано научно издание, което съдържа пълно и всестранно изследване на определен предмет, проблем или личност, написано от един или от няколко автори, придържащи се към един и същ възглед. Монографията е научен труд, **който не повтаря или обобщава съществуващото знание**, който има научен редактори/или научни рецензенти, притежава ISBN и е в обем не по-малък от 100 стандартни страници с 1800 знака на страница. Тя включва разгърнато съдържание, изчерпателна библиография, като в текста има позовавания на други научни трудове (ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г.). В съдържателно отношение представената книга не повтаря проблематиката на дисертацията, но „обобщава съществуващо знание“, особено в частта, свързана с информация за различни музикални инструменти. От систематизираните авторски приноси приемам следните, които притежават методически характер:

- представени са авторски аранжimenti на песни, които имат отношение към учебното съдържание по музика за изследвания период (1- 4 клас) и са приложими в обучението;
- нотните материали са илюстрирани с подходящи графични изображения, които онагледяват вида на мелодическото движение, а в допълнение към всеки от тях е предложен модел на работа съобразен с възрастта и уменията на учениците по класове.
- подбран и систематизиран нотен материал подходящ за реализиране на дейността възприемане на музика;

Като приносен момент бих определила и съотнасянето на очакваните резултатите от обучението по музика (знания, умения и отношения като съдържателни елементи на областите на компетентност) и ключовите

компетентности, представено синтезирано в табличен вид (с.18-21). Бих препоръчала детайлно изчистване на гледната точка по отношение развиването на специални и общи музикални способности, регламентирано от учебната програма, представено на с.29, като се добавят:

- „тембров слух“ (тембров усет), тъй като голяма част от съдържанието на книгата разглежда информация, свързана с него;
- „мелодичен слух“¹, още повече в различни части от книгата са представени практически наблюдения за осъзнаване движението на мелодията;
- познавателни способности, изразяващи се в анализиране на музикалноизразни средства – умение, регламентирано в учебните програми и присъстващо в образователното съдържание.

Монографията „Интегративни връзки в обучението по музика“ е на базата на дисертационния труд на кандидата. Съдържанието ѝ пряко кореспондира с направлението на конкурса. Прави впечатление използваната измерителна процедура, свързана с проучване мнението на учители за относителната роля на междупредметните връзки в обучението по специалности „Художествена тъкан“ и „Пространствен дизайн“. Разработена е авторска експертна карта. При обработката на получените резултати гл. ас. Ралица Димитрова демонстрира аналитичните си способности и представя основните съдържателни ракурси в тях.

Студията „Обучението по музика – предизвикателства и перспективи пред бъдещите начални учители“ се отличава със заявени изследователски възможности. Публикацията разкрива уменията на д-р Ралица Димитрова за

¹ За повече информация: Атанасова-Вукова, А. 2014. Музикална психология. УИ „Епископ Константин Преславски“ и др.

анализ и обобщение на резултати, отнасящи се до конкретни параметри от подготовката на бъдещите учители по музика.

Втората студия „The Role and Significance of Modern Technology for the Future of Music Education“, която е под печат, като за целта е представен необходимия документ, представя съвременни измерения на образователния процес по музика. Приносният момент в нея отново е изследователската ѝ част, фокусирана върху уменията на студенти бакалаври за създаване на музикални откъси с помощта на дигитални средства чрез зададени параметри, отнасящи се до конкретни музикални размери. Написана на английски език, публикацията има потенциала да попадне сред по-широка аудитория.

Третата студия разглежда различни проекции на компетентностния подход в обучението по музика. Той е пречупен през призмата на професионално-педагогическия облик на учителя. Базисните знания и умения, които трябва да притежава, специализираната подготовка, специфичните отношения, произтичащи от същността на тоновото изкуство, са основните опори върху които д-р Ралица Димитрова представя своята гледна точка. В тази публикация отново присъства измерителна процедура, проведена с учители от училища и детски градини, чиято цел е да се установи нагласите на педагогическите специалисти, относно приложението на интердисциплинарен подход в обучението по музика, осъществен в контекста на развитие на компетентностите на учениците.

И трите студии са доказателство за наличие на нагласа на д-р Ралица Димитрова към научноизследователска дейност, която е една от основните в професионалния профил на всяко хабилитирано лице. Това наблюдение дава основания за очакване на една нова монография, която кандидатът в този конкурс ще може да разкрие в пълни измерения своите изследователски интереси. Представените емпирични процедури са добра основа за реализация

на цялостен музикалнопедагогически експеримент, който би изпълнил съдържателно този монографичен труд.

Приложеният списък с публикации съдържа статии и доклади, публикувани в различни издания. Те също са релевантни на естеството на конкурса и засягат проблеми, както свързани с обучението по музика, така и с подготовката на учители. Основни акценти в тях са приложение на компетентностния подход в обучението по музика (публикации №5,9,11,15), изграждане на интегративни връзки (публикации № 7, 8), подготовка на учителите по музика (оставащите номера). Внимание заслужава докладът „Учебният проект като средство за обучение по предмета музика в общообразователното училище“, в който е анализирана и обобщена информация, относно приложението на тази педагогическа технология. Разгледани са възможностите за педагогическа дейност в тази посока, заложи в учебници по музика от прогимназиален и първи гимназиален етап. Поставен е акцент върху ролята на учителя по музика в процеса на реализиране на учебния проект.

Анализът на посочените трудове показва умения за фокусиране на изследователските търсения върху важни за педагогическата теория и практика въпроси, демонстрирани са умения за структуриране и провеждане на педагогически изследвания както с теоретичен, така и с емпиричен характер.

Цитирания

Справката с наукометричните показатели съдържа седем цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и две цитирания в неререферирани издания с научно рецензиране – общо 80 точки.

Научни приноси

Като научен принос на кандидата в конкурса гл. ас. д-р Ралица Димитрова бих открила извеждането на интегративните връзки в процеса на

обучение музика като по този начин се осигурява цялостно възприемане и осмисляне на образователната информация. Ценни в методически аспект са представените авторски аранжimenti на песни, които имат отношение към учебното съдържание по музика за 1- 4 клас и са приложими в обучението. Приносен момент са и нотните материали, илюстрирани с подходящи графични изображения, както и подобреният и систематизиран музикалнодидактичен материал, подходящ за реализиране на дейността възприемане на музика, съдържащи се в книгата „Дидактика на музикалното изкуство“ – част втора – 1. – 4. клас.

4. Преподавателска дейност

Приложената справка за аудиторната и извънаудиторна заетост на кандидата показва широката ангажираност с преподавателска дейност. Средната годишна натовареност през повечето академични години, посочени в справката (2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023) надвишава 1000 часа сумарно аудиторна и извънаудиторна заетост.

5. Въпроси и препоръки

Препоръката, която отправям към кандидата в конкурса д-р Ралица Димитрова, е да разшири периметъра на изданията, в които публикува, с такива, които са реферирани и индексирани в световни бази данни като по този начин ще стане по-разпознаваема в научните среди, което вярвам, че е въпрос на време.

6. Заключение

На базата на представените документи по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ от гл. ас д-р Ралица Димитрова, след запознаването ми с научната продукция и преподавателската дейност на кандидата и направените бележки, заявявам своята **положителна оценка**. Следователно препоръчвам на уважаемото научно жури да избере гл. ас. д-р Ралица Димитрова за академичната длъжност „доцент“ в професионална

област 1. Педагогически науки, професионално направление, 1.3. Педагогика на обучението по (Дидактика на обучението по музика, Методика на обучението по музика, Задължително пиано).

15.08.2024 г.

Подпис:

София

проф. д-р Пенка Марчева